

Рівненський державний

гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів здобувачів
вищої освіти

№ 3
2021

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 3

Рівне, 2021

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ: збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти. – Випуск 3. – Рівне: РДГУ, 2021. – 150 с.

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії

Немеш Олена Миколаївна – доктор психологічних наук, професор, в.о.ректора Рівненського державного гуманітарного університету.

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, професор, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олексій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т. І Рівненського державного гуманітарного університету

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол № 5 від 27 травня 2021 р.)*

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

УДК 159.9 – 051: [37.013:159.937.22-053.6]

РОБОТА ПСИХОЛОГА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЩОДО РОЗВИТКУ ЕМПАТІЇ У ПІДЛІТКІВ

Сосонюк Олеся, здобувач ОС «бакалавр»

Спеціальності 053 «Психологія» (Практична психологія), III курс, РДГУ

Керівник: Кулакова Л. М., канд. психол. наук, доцент

Постановка проблеми. У сучасних умовах життя спостерігається широкий інтерес до вивчення проблеми емпатії, і зокрема емпатії у підлітків. Це питання хвилює не лише провідних психологів, а й психологів закладу освіти. Визначення емпатичних здібностей у особистості, все частіше стає предметом наукового вивчення в галузі психології. Пов'язано це з тим, що емпатія займає провідну роль у розвитку різних когнітивних процесів, емоційно-вольової сфери, є важливою складовою при взаєминах між людьми, дає можливість передбачити дії підлітків, припустити їх думки, висловлювання, зрозуміти причини вчинків інших людей. Так само наявність емпатії допомагає людині бути соціально розвинутим і активним.

Мета статті – охарактеризувати роль психолога щодо розвитку у підлітка психологічних особливостей до виникнення емпатії, теоретичне обґрунтувати емпатії та шляхи її подолання.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день у зарубіжній психології дослідженням емпатії займалися Е. Стотленд, К. Роджерс, Р. Даймондом, М. Хоффман, Е. Тітченер, Дж. Мід та інші. Дослідження, які провів Е. Стотленд, дають можливість визначати емпатію як емоційну реакцію спостерігача, викликану переживаннями іншої особистості. У поняття «емпатія» включаються емоції, спрямовані на людину, що виражаються у вигляді турботи або співчуття, що виникли при спостереженні переживань іншого [2].

Вітчизняні психологи так само займалися дослідженням емпатії, однією з перших торкнулася цієї теми Т.І. Пашукова, проаналізувала поняття емпатії в зарубіжній психології, виділивши найбільш поширені 4 визначення, в яких 3 визначення виділяють емпатію як процес і одне як властивість. Т.І. Пашукова, же визначає емпатію як незвичайну здатність людини емоційно відгукуватися на переживання іншого, не залежно людина це чи тварина, виділивши два види емпатії: співчуття і співпереживання [2].

Т. А. Рябовол розглядає емпатію як форму раціонально-емоційно-інтуїтивного відображення іншої людини, яка дозволяє подолати його психологічний захист і збагнути причини і прояви – властивостей, станів, реакцій з метою прогнозування та адекватного впливу на її поведінку. У свою чергу розрізняє такі види за критерієм модальності провідного компонента емпатії:

- 1) раціональна емпатія, яка здійснюється за допомогою причетності, уваги до іншої інтенсивної аналітичної переробки інформації про неї;
- 2) емоційна емпатія, що реалізується за допомогою емоційного досвіду (переживань, почуттів) в процесі відображення станів іншої;
- 3) інтуїтивна емпатія, що включає в себе в якості засобів відображення іншого, інтуїтивність, що дозволяє обробляти інформацію про партнера на несвідомому рівні [4].

Таким чином, слід сприймати емпатію ні як співчуття, ні як переживання, а як почуття – і не більше того.

Істотною стороною емпатичних переживань є процесуальність, рух, динаміка. Тільки в русі (процесі) можливо проходження з дистанцією в один крок, «якби я був ним». Для цього процесу проходження необхідна реальність, в іншому випадку буде мати місце оцінювання емоційного відгуку на щось, що виникає в уяві та наближається до інтерпретації [1].

Як вказує Л. П. Журавльова, для специфікації різних видів розуміння необхідно визначити особливості контекстів розуміння. Таким контекстом при емпатії є власна

феноменологічна перспектива партнера по спілкуванню (або внутрішній аспект його життєвого світу). Цим емпатія відрізняється від інших процесів міжособистісного пізнання – проєкції, інтерпретації, стереотипізації [1].

Для всебічного вивчення феномена емпатії важливо визначити ті механізми, за допомогою яких здійснюється емпатійна взаємодія. Під емпатійною взаємодією розуміється випадковий або навмисний, тривалий або короткочасний, вербальний або невербальний, особистий або опосередкований контакт двох або більше осіб з включенням в процес взаємодії емпатійного компонента, що тягне зміни поведінки, діяльності, відносин і установок хоча б одного з учасників взаємодії.

М. В. Савчин та А. С. Сичевський виділяють наступні механізми емпатії в міру їх появи в онтогенезі: емоційне наслідування і зараження, ідентифікація, розуміння і рефлексія [5; 6].

Емоційне наслідування і зараження покликані встановити контакт з оточуючими та служать передумовою для емоційного обміну, для формування поведінкового репертуару, для сприйняття і вміння відображати експресивний малюнок поведінки іншого.

Ідентифікація дозволяє встановити емоційний зв'язок між суб'єктом і більш прийнятним об'єктом і, як наслідок, прийняти цінності, норми іншого як свої.

У свою чергу, розуміння і рефлексія дозволяють прогнозувати прояви і зміни зовнішніх і внутрішніх характеристик об'єктів, звертатися до власного емоційного досвіду, тобто в більшій мірі спрямовані на розвиток когнітивного аспекту процесу емпатичної взаємодії. У підлітковому і юнацькому періодах особливо велика потреба в дружніх відносинах, які передбачають прагнення до повного розуміння і прийняття іншого, визначаючи інтимно-особистісний характер спілкування з однолітками, а пізніше і зі значимими дорослими. При цьому емпатія в більшості досліджень розглядається як умова, необхідна для успішного здійснення процесу міжособистісної взаємодії. Секрет успішних відносин між людьми полягає в використанні емпатії в її конструктивному, позитивному, дружньому, творчому значенні [1].

В дослідженнях, проведених в підлітковому середовищі, починають вперше виявлятися статеві відмінності у відносинах до різних об'єктів емпатії. Дівчатка-підлітки в цілому проявляють велику ступінь співчуття до тварин, ніж хлопчики. Цей факт можна вважати результатом більш раннього засвоєння дівчатками моральних норм, а також більшою орієнтацією дівчаток на спілкування, їх прагненням мати визнання в міжособистісних відносинах, в той час як хлопчики більш орієнтовані на предметні досягнення. Центральне соціально-психологічне новоутворення підліткового віку – розвиток Я-концепції. Підлітковий вік характеризується І. М. Юсуповим як період маргінальної соціалізації. Підліток перебуває ніби в проміжному, пограничному положенні між різними соціальними і віковими групами, що накладає певний відбиток на психіку людини і може виражатися в підвищеній тривожності, неконтактності в спілкуванні, агресивності, егоцентричності, а також виявлятися в реакціях емансипації, компенсації, групування з однолітками і т. д. [3].

Зазначимо, що професійна діяльність педагога-психолога з розвитку емпатії у підлітків – це діяльність щодо зміни і формування відносин індивіда або груп з метою більшої їх ефективності і суб'єктивної задоволеності існуванням. Діяльність педагога-психолога забезпечує процес соціалізації особистості вихованця або учня, що накладає відбиток на професійні функції. До традиційних видів професійної діяльності психолога відносяться профілактика, діагностика, корекція і консультування. Їх специфіка і змістовне наповнення визначаються типом і видом освітньої установи, контингентом учнів, соціокультурними факторами і т. д.

Натомість роль психолога у закладах освіти щодо вияву основних проявів емпатії у підлітків досить значна. Перш за все, для того, щоб підібрати оптимальні методи психологічної діагностики емпатії в освітній установі, необхідно враховувати такі умови:

1. Дані діагностики повинні дати інформацію про рівень сформованості навичок:

когнітивної емпатії (тобто здатності розпізнавати емоції іншої людини за зовнішніми ознаками);

емоційної емпатії (тобто здатності людини співпереживати);

поведінкової емпатії (тобто вираженості емпатії в реальних діях або поведінкових тенденціях).

2. Психодіагностичні методики повинні бути доступні для роботи з дітьми підліткового віку, причому в груповій формі роботи, а значить мати переважно цікавий і зрозумілий для цього віку матеріал.

3. Психодіагностичні методи повинні бути по можливості вільні від прояву соціальної бажаності.

4. Надійність одержуваного результату – що може забезпечити використання стандартизованих методів діагностики [4].

Потреба в проведенні психологічної діагностики рівня сформованості емпатії в учасників освітнього процесу може виникнути в декількох ситуаціях:

1. У ситуації, коли є необхідність з'ясувати причину високої конфліктності серед учнів.

2. У ситуації, коли є бажання проаналізувати вплив освітніх програм, що реалізуються в рамках виховної роботи.

3. У ситуації, коли є бажання трансформувати уклад життя освітнього закладу в сторону розвитку гуманістичних цінностей (як засіб контролю за результатом).

4. Практична потреба в оптимізації процесу морального виховання учнів.

Організація процедури психодіагностики психологом закладу освіти починається з обговорення на педагогічній раді її цілей і завдань, прийняття рішення про її проведення, визначенні кола учасників (учні яких класів, педагоги) і призначення відповідальних осіб і виконавців (робоча група) з фіксацією даного рішення в наказі із зазначенням терміном реалізації. Далі складається і затверджується відповідна програма дослідження.

Особливість проведення роботи психолога закладу освіти із підлітками заключається в тому, щоб проведення дослідження було максимально ефективним. Для того, щоб зняти ефект соціальної бажаності та інші фактори, які можуть проявитися у підлітків, психологу необхідно завірити, що індивідуальні дані кожного випробуваного будуть доступні тільки психологу закладу освіти, або у випадку з діагностикою дітей – їх батькам за відповідним запитом. Крім того, необхідно в загальних рисах розповісти, на предмет чого буде проведено тестування, не розкриваючи конкретних цілей. При цьому мотивація до участі повинна бути досить високою, тому можна повідомити, що дослідження проводиться з метою виявлення особистісних особливостей і способів взаємодії кожного члена колективу. Важливо є те, щоб не спровокувати і не викликати бажання висловити протестну реакцію.

Висновки. Отже, емпатія є засобом соціалізації й адаптації суб'єкта до навколишнього середовища, а також необхідною умовою гармонійного розвитку особистості. Всебічний розвиток і виховання підростаючого покоління – не лише завдання, але й обов'язкова умова побудови нового гуманно-демократичного, високоінтелектуального суспільства, що є одним із основних завдань для психологів закладу освіти.

Список використаної літератури

1. Журавльова Л. П. Емпатійні ставлення та їх класифікація / Л. П. Журавльова // Соціальна психологія. – 2008. – № 5(31). – С. 39–46.

2. Пашукова Т. І. Практикум із загальної психології / Т. І. Пашукова, А. І. Допіра, Г. В. Дьяконов / за ред. Т. І. Пашукової. – К. : КОО, 2000.

3. Приходько Ю. О. Психологічний словник-довідник : навч. посіб. / Ю. О. Приходько, В. І. Юрченко. – К. : Каравела, 2012. – С. 191–193.

4. Рябовол Т. А. Роль емпатії у процесі соціальної адаптації / Наукові записки Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – Київ, 2004. – № 24. – С. 294–300.

З М І С Т

АПОСТОЛ М. ВЗАЄМОДІЯ ПСИХОЛОГА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ З БАТЬКАМИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	5
БАБАК А. ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ.....	8
БЕНДЮГ В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ ПОДРУЖЖЯ В КОНФЛІКТІ.....	10
БЕНДЮГ В. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ТИПУ ТЕМПЕРАМЕНТУ НА ПОВЕДІНКУ ПОДРУЖЖЯ В КОНФЛІКТІ.....	13
БІЛЬ Ю. ЧИННИКИ АГРЕСИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	15
БОРТНІК М. ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПРОЯВІВ ІНФАНТИЛІЗМУ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ.....	17
ВАЛАГА О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ Я-ОБРАЗУ В РАНЬОМУ ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....	20
ГРЕБІНЕВИЧ М. ВПЛИВ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ НА ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ.....	21
ГУЗЕЙ А. ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МОЛОДОГО ФАХІВЦЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ.....	24
ГУРИНЧУК А. ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ЛІДЕРСТВА В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....	28
ДАНИЛЯК К. ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФЕНОМЕНУ СТРАХУ У СУЧАСНІЙ НАУЦІ.....	30
ДВОРАК Д. ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА БУЛІНГУ У ШКІЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	32
ДЕМ'ЯНЮК В. ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ СИСТЕМИ ОСВІТИ ДО УМОВ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	35
ДЕРЕЛО І. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ-ЖІНОК.....	39
ДЖЕДЖЕРА О. ВПЛИВ СТРЕСУ НА ПЕРЕЖИВАННЯ ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	41
ДЗЬОБА Ю. ПРИЧИНИ ТА ПРОЯВИ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПІДЛІТКІВ.....	43
ЄФІМОВА М. МПСИХОЛОГІЧНІ ЗАХОДИ З ПРОФІЛАКТИКИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ.....	45
КИЛИМЧУК І. РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ У ФОРМУВАННІ В УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТОЛЕРАНТНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	49
КОБЕЦЬ Д. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	52
КОВАЛЕЦЬ А. УЯВЛЕННЯ ЮНАЦТВА ПРО МАЙБУТНЬОГО ШЛЮБНОГО ПАРТНЕРА.....	55
КОВАЛЬЧУК Х. ОСОБЛИВОСТІ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ.....	57
КОЗЕНЮК М. ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ОСОБИСТІСНОЇ ГОТОВНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ ДО ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ.....	58
КОНОНЧУК А. ЗДАТНІСТЬ ДО ЕМПАТІЇ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПСИХОЛОГА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....	62
КОСТЮКОВИЧ І. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ САМООЦІНКИ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	65
КУЛАКЕВИЧ П. БАТЬКІВСТВО ТА МАТЕРИНСТВО ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН.....	69
ЛАТА І. ПСИХОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ «ВИГНАНЦЯ» В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	72

МАРТЮЧЕНКО К. ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ.....	74
МАРЧУК К. ПСИХОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИЧИН БУЛІНГУ В НАВЧАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	77
МЕЛЬНИК Т. ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ АКЦЕНТУАЦІЇ ХАРАКТЕРУ У ПІДЛІТКІВ.....	78
МИСЬКО Є. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТАРШОКЛАСНИКІВ.....	81
МИХАЙЛОВА Т. ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ ТА КОНСТРУКТИВНОГО РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ У ПІДЛІТКОВИХ КОЛЕКТИВАХ.....	83
МОВЧКО О. ПСИХОЛОГІЧНІ БАР'ЄРИ ПСИХОЛОГА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ У ВЗАЄМОДІЇ ІЗ ПЕДАГОГІЧНИМ КОЛЕКТИВОМ.....	86
НЕЧАЄВА Р. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ У ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	89
НІКШИНА Д. ФОРМУВАННЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ОСВІТНЬО-ВИХОВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	94
ОЛЕКСІЙЧУК З. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ МУЗИКИ НА ЕМОЦІЙНІ СТАНИ ШКОЛЯРІВ.....	97
ОМЕЛЬЧУК О. ТРАНСФОРМАЦІЯ КОНЦЕПТУ Я-ПСИХОЛОГ У СТРУКТУРІ САМОСВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	101
ПИЛИШОК Т. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ.....	104
ПИСЬМЕННА В. ОСОБЛИВОСТІ САМОСТАВЛЕННЯ У НЕЗАДОВОЛЕНИХ ВЛАСНОЮ ЗОВНІШНІСТЮ ДІВЧАТ.....	105
ПОДЕЙКО Л. РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ.....	109
РАБОВИЧ І. ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ ПРОЯВІВ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ.....	111
РАБОВИЧ І. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ У КОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ З ПІДЛІТКАМИ, ЯКІ МАЮТЬ ПРОЯВИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ.....	113
РОМАНОВИЧ І. ПОПЕРЕДЖЕННЯ СУЇЦИДАЛЬНИХ НАХИЛІВ СЕРЕД СТАРШОКЛАСНИКІВ.....	116
РОМАНЮК В. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ РОЗВИТКОМ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ ПІДЛІТКІВ І ЇХ СОЦІАЛЬНОГО СТАТУСУ В ГРУПІ.....	120
СОСОНЮК О. РОБОТА ПСИХОЛОГА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЩОДО РОЗВИТКУ ЕМПАТІЇ У ПІДЛІТКІВ.....	122
СТУПНИЦЬКА А., КОНОНЧУК А. ДОВІРА ЯК ОСНОВНА ФОНОВА ПЕРЕДУМОВА ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧА ТА СТУДЕНТІВ.....	125
СИРОТЮК А. ДЕПРЕСІЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	129
ТКАЧ О. ПСИХОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯВИЩА СОЦІАЛЬНОГО ВИГНАННІ В НАВЧАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	135
ЧЕРНИЖ Я. ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПІДЛІТКІВ З ДЕВІАНТНОЮ ПОВЕДІНКОЮ.....	137
ЧИЧУК Ю. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ СТУДЕНТСЬКОМУ ВІЦІ.....	140
ЧОРНОУС Я. ВПЛИВ ТРИВОЖНОСТІ НА НАВЧАЛЬНУ УСПІШНІСТЬ УЧНІВ....	142
ШЕПЕЛЬЧУК І. ЕМПІРИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ 6-7 РОКІВ ДО УМОВ НУШ.....	144